

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2019

KLOCKRIKETEATERN

INNEHÅLL

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2019

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2019	3
TILLÄGG TILL VERKSAMHETSBERÄTTELSEN	
OM KLOCKRIKETEATERN	5
VERKSAMHETSÅRET 2019 – KLOCKRIKETEATERNS PRODUKTIONER 2019	
• ANIARA – FRAGMENT UR TID OCH RUM	7
• MARAT/SADE	12
• DEN DÄR FJÄRDE	14
• SPRÅKET ÄR LUSTGÅRD	15
• NORDSJÖ 21 – PROJEKT	16
PLANERING & REPETITION	18
FESTIVALER	19
SAMTAL OCH SEMINARIER PUBLIKARBETE	20
PROJEKT	22
KLOCKRIKE SOM ARBETSPLATS	23
PRIS	24
INTERNATIONELL VERKSAMHET NÄTVERK & SAMARBETEN	25
EKONOMI STYRELSE & PERSONAL KANSLI, LAGER & SCENER	26
JAG HADE TÄNKTE ETT PARADIS FÖR DEM – EN ESSÄ	28
STATISTIK	32
BILAGOR	
PRODUKTIONSFAKTA	34

År 2019 var ett synnerligen gott år för Klockriketeatern – ett rekordår!

Under året förverkligades Klockriketeaterns största produktion någonsin, musikteaterverket *Aniara – fragment ur tid och rum*. Samproduktion mellan Klockriketeatern och The Crossing – med Philadelphia i USA som hemort – hade förberetts i många år. *Aniara* blev en stor framgång!

Satsningen var stor på alla sätt – en konstnärlig och ekonomisk risktagning, en logistisk och produktionsmässig utmaning. Projektet förbereddes i tre år av två helt olika organisationer, verksamma på två olika kontinenter. Båda arbetar med en liten personal. Kammarkören The Crossings position som den främsta bland körer för ny musik i USA bekräftades på olika sätt under våra år tillsammans, bland annat med två Grammypris. Men *Aniara* var den första stora teaterproduktionen för dem. Ett musikverk på drygt 90 minuter var nytt för Klockrike. Originaltextens författare Harry Martinson är däremot bekant – han är vår djupaste jord.

Rymdskeppet Aniara lämnar en förstörd planet, råkar ur kurs och driver ut i evigheten. Flyktingarna ombord på skeppet möter en inre och yttre tomhet.

Året med *Aniara* blev en stor framgång på alla plan. Publikens älskade verket i både Philadelphia, USA, i Harlem, Holland och i Helsingfors. Vi fick stor uppmärksamhet i alla tre länder. Ekonomiskt klarade vi oss mycket bra, tack vare god planering, fullsatta salonger och extern projektfinsansiering i både USA och Finland. Vår kampanj inleddes synligt med bland annat en mångsidig – och trespråkig – hemsida för projektet. Ett *Aniaramagasin* med bakgrund och inspiration nådde tiotusentals läsare. I vårt största samarbete någonsin med Hbl ingick distribution av magasinet till prenumeranter. Vi nådde både en trogen publik och nya grupper. Till slut kunde vi glädjas över slutsålda föreställningar överallt där *Aniara* spelades.

Aniara: fragments of time and space lever vidare både på scenen och som tv-version under 2020.

Våra övriga produktioner hade även de ett gott flyt. *Marat/Sade* – i regi av Juha Hurme och i samarbete med Teater Mestola och Sirius Teatern – spelades på finska på Esbo stadsteater. Men redan den svenska versionen (pre-

miären firade vi på Universum redan under hösten 2018) hade övertygat både en prisjury och kuratorerna för Tammerfors teatersommar. Den 11 mars 2019 fick *Marat/Sade* Thaliapriset. *Marat* spelades i augusti i Tammerfors och i oktober på Kaos-festivalen i Novosibirsk, Ryssland. Fler internationella festivaler blir det under 2020, enligt läget innan coronaviruset.

Nordsjö 21 gick in i sin andra treårsfas. Det är ett samarbete mellan Klockriketeatern, KOM-teatern och Finlands fotografiska museum och ett projekt för inkluderande och sektoröverskridande kulturarbete i Nordsjö. Inom projektet används samhällskonst (community art) som redskap för att främja dialog i samhället.

Joka neljäs gavs den 27 mars, på Världsteaterdagen, som en välgörenhetsföreställning till förmån för barncancerpatienter, genom ett sam-

arbete med föreningen Kympin lapset ry (*HYK-Sin lapsisyöpäpotilaiden vanhemmat ja ystävät*).

I diskussionen efter föreställningen deltog både representanter för *Aamu Suomen Lasten Syöpäsätiö*, det nya barnsjukhuset (HUS) och unga erfarenhetsexperter. *Den där fjärde* fortsätter under 2020 med en större turné i hela Finland i ett unikt samarbete med Finlands nationalteaters Kiertuenäyttämö. Pjäsen spelas fortsättningsvis på både svenska och finska.

Språket är viktigt för Klockriketeatern. Vi har redan i många års tid undersökt flerspråkigheten på scenen som ett strategiskt val, samt som en konstnärlig och teknisk utmaning. År 2018 arrangerade vi ett internationellt seminarium kring temat. Under våren 2019 ordnade vi det följande seminariet och publicerade samtidigt boken *Språket som lustgård – Tankar och erfarenheter kring teater & flerspråkighet*. Boken visar upp ett flöde av kreativa idéer för hur vi har löst frågor kring förståelse av text och budskap – oberoende av språk. Boken publicerades i tryck på svenska. Digitalt kan man ladda ner den från vår hemsida på både svenska och finska. Därtill finns ett sammandrag av innehållet på engelska. ▶▶

Klockriketeatern fångar dagdroppen och reflekterar kosmos

Under våren 2019 bjöd vi också på en oas med Harry Martinsons poetiska språk när skådespelarna Stina Ekblad och Ylva Ekblad återvände till teatern. Denna gång blev det en föreställning med titeln *Språket är lustgård*. Vi spelade i festsalen på G18 – som blivit ett slags ny hemscen för oss – och på Grand i Borgå.

•••••

Klockriketeatern skapar i förhållande till resurserna en stor mängd arbetsmöjligheter. Teatern hade under 2019 i medeltal en personal på nio anställda, räknat enligt årsverken. I medeltal betalade vi lön till tolv fysiska personer varje månad, därtill köptes en del tjänster. I slutet av år 2019 var den fast anställda personalen totalt sex personer.

•••••

Klockriketeaterns ekonomi är stabil. Det ekonomiska resultatet visar ett överskott på 5792 euro. Överskottet visar på en ansvarsfull ekonomihantering och att vi klarade teaterns största projekt någonsin med mycket gott betyg. Bokslutet för år 2019 visar – i en jämförelse med åren 2015-18 – en ökad omsättning på ca 60%.

Biljett- och andra intäkter för år 2019 var rekordstora tack vare *Aniara* och *Marat/Sade*. *Aniara* spelades sju

gånger på Nationaloperans Almiscen med en beläggning på 100%. Den totala publiksiffran landar på drygt 8000 – eller 16000 om man lägger till streamingpubliken för *Aniara* (juni 2019).

Teatern har alltså en sund ekonomi och god likviditet trots att läget är ansträngt inom branschen. Våra statliga och kommunala understöd kompletteras av årliga understöd främst från de stora finlandssvenska fonderna. Inför och under år 2019 fick vi dessutom special- och projektfinansiering från flera fonder och stiftelser, både svenska och finska. Årets biljettintäkter och annan egen finansiering var rekordstora.

I början av mars 2020 vet vi inte hur COVID-19 (coronapandemin) kommer att påverka vår verksamhet eller samhället i stort. Vi ser ändå förtröstansfullt på framtiden och hoppas att läget normaliseras efter tid. Ekonomiskt är vårt läge stabilt och likviditeten god, de fasta kostnaderna är små. Våra största biljettintäkter förväntas först i slutet av året.

Ett varmt tack till alla finansiärer och samarbetsparter – samt till publiken.

Helsingfors den 9 mars, 2020
Klockriketeaterns styrelse och teaterchef

OM KLOCKRIKETEATERN

Vårt uppdrag

Klockriketeatern undersöker världen omkring oss och främjar humanistiska värderingar genom samarbete och dialog. Scenkonst av högsta kvalitet är vår främsta metod. Klockriketeatern skapar goda möten och förståelse mellan människor och omvärlden. Vi värnar bildning, kompetens och modiga försök. Vi verkar internationellt och delar gärna med oss, på många språk.

Vår vision

Klockriketeatern är en levande och internationell mötesplats för konstnärer och publik, där meningsfull scenkonst föds ur det goda samtalet. Klockriketeaterns produktioner föds ur starka idéer och i samarbete med de främsta inom den internationella scenkonsten. Vi undersöker svåra frågor och spelar för en entusiastisk publik på flera språk både i Finland och globalt.

•••••

Nyfikenheten är ett viktigt ledord för verksamheten där frågan är viktigare än svaret. Vem är vi och vart är vi på väg?

Klockriketeatern är en trovärdig och respekterad fri teater. Vi samarbetar mycket och delar gärna med oss av resurser och erfarenheter. Samarbete är ett ideologiskt val – det är för oss ett sätt att arbeta för fred. Vi samarbetar med organisationer och individer ur olika kulturer och sammanhang.

Våra djupaste rötter ligger i det svenska språket och idag stärker vi den språkliga identiteten genom att arbeta över språkgränser. Flerspråkigheten är ett strategiskt val.

Klockriketeatern är en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare. Öppenhet, delaktighet och dialog styr både repertoarval och det dagliga arbetet. Vi utvecklar ständigt vår kompetens och värnar den konstnärliga kvaliteten. Verksamheten skiljer sig rätt mycket från år till år – och det är en av orsakerna till att vi vill vara en fri teater. Rummet förändras varje gång när vi korsar gränser mellan länder, språk och konstformer. Ibland undersöker och repeterar vi mera än vi spelar och bland ligger verksamheten mera utomlands än i Helsingfors eller Finland.

Klockriketeatern arbetar på ett sätt som ger processer tid. Reflektion och eftertanke har en självklar plats i processarbetet och i mötet med publiken. Vi lyssnar och reagerar, analyserar och agerar. Vi möter publiken på många olika sätt: genom föreställningar, under seminarier och i samtal – alltid i dialog.

Vi för fram berättelser som söker mening och förståelse i livet och i en komplex värld.

VERKSAMHETSÅRET 2019

KLOCKRIKETEATERNS PRODUKTIONER 2019

För utförligare produktionsfakta, se bilagan.

Klockriketeatern r.f.

Föreningens namn är Klockriketeatern r.f. och dess hemort är Helsingfors. Föreningens syfte är att främja teaterkonsten i Finland och därigenom delta i dialogen om människans villkor. – Ur föreningens stadgar

Styrelsen för Klockriketeatern r.f. år 2019 bestod av ordförande Mikael Paul, Carl Alm, Tom Grönberg (viceordförande), Ragni Grönblom-Jolly, Jesper Karlsson, Kirsikka Moring och Susanna Sonninen.

Personalen bestod under 2019 av teaterchef Dan Henriksson, producent Eeva Bergroth, skådespelare Carl Alm, kommunikatör Ida Henrikson, projektkoordinator Julia Hovi, projektkoordinator Sebastian Hornborg och skådespelare Matti Raita (-30.9.2019).

Teaterns strategi, verksamhetsplan och budget fastställs av styrelsen, som sammanträder fyra till sex gånger årligen. Den operativa verksamheten leds av teaterchefen i samarbete med producenten och hela personalen. Dialog och delaktighet styr både det dagliga arbetet och den långsiktiga planeringen.

Klockriketeatern är sedan 2016 en internationell nomadteater utan en egen scen.

Teatern skapar i förhållande till resurserna en stor mängd arbetsmöjligheter för frilansande konstnärer och andra personer inom scenkonstbranschen. Totalt fick 34 personer lön och därtill köper en del tjänster under året. Se även "Klockrike som arbetsplats".

Klockrike – committed to the value of arts in life and society

Foto: John C. Hawthorne

ANIARA – FRAGMENT UR TID OCH RUM | INTERNATIONELL SAMPRODUKTION

Världspremiär i Philadelphia, USA den 20:e juni 2019

Aniara – fragment ur tid och rum är ett visuellt starkt musikverk, som slänger sig ut i Martinsons universum och undersöker människans frihet och ansvar, samt vår motstridiga kärlek till varandra och vår egen planet. Den kosmiska, rikt nyanserade berättelsen handlar i grunden om mänskligheten i ett vägskäl. *Vem är vi och vart är vi på väg?*

År 1956 skrev Harry Martinson rymdeposet *Aniara*: en revy om människan i tid och rum. Den Nobelprisvinnande svenska författarens visionära diktverk är sin tids absoluta klassiker och förtrollade en värld som levde i fruktan för kärnvapenkrig. Idag, över sextio år senare, är *Aniaras* teman kring vår planets förstörelse mer aktuella än någonsin.

Liksom all stor konst låter sig Aniara inte entydigt förklaras. Det pågår en kamp mellan ljuset och mörkret. Att tolka den djupaste innebörden är en tankelek utan slut.

Aniara: fragments of time and space (Aniara – fragment ur tid och rum) är ett nytt musikverk för kammarkör och teater. År 2019 spelades det nyskrivna verket i slutsålda salonger på två kontinenter och i tre länder.

Klockriketeaterns chef Dan Henriksson skrev librettot och regisserade föreställningen. Den amerikanska tonsättaren Robert Maggio stod för kompositionen. Donald Nally, konstnärlig ledare för The Crossing, fungerade som dirigent för verket. Nally och Henriksson delade det konstnärliga ledarskapet för hela projektet.

På scenen medverkade under dirigentens ledning sexton sångare (The Crossing), fyra instrumentalister (the Aniara Band), två skådespelare (Klockriketeatern), en pekingoperaartist (Wusheng Company). Totalt ingick över 40 personer i produktionen.

Aniara blev – bland mycket annat – den första finländska teaterproduktionen med premiär i USA. Världspremiären ägde rum i Philadelphia den 17 juni 2019. Redan den 3 juli firades Europapremiären i Holland och den 17 september fylldes läktaren på Almiscenen, Finlands nationalopera.

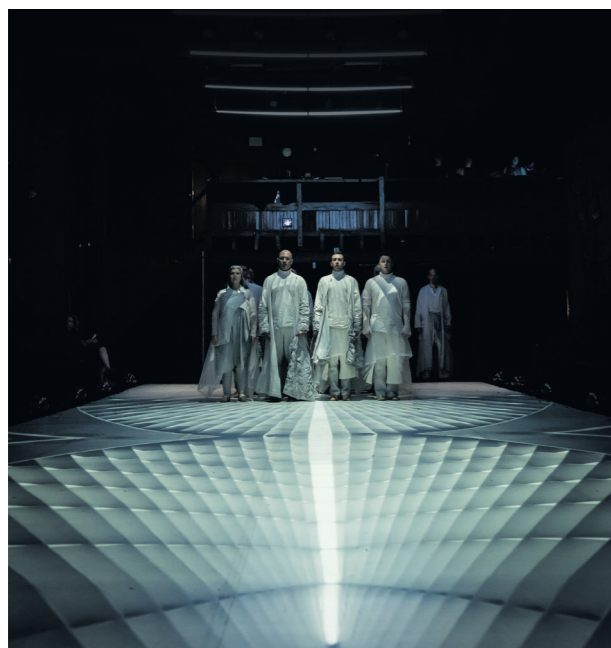

Foto: John C. Hawthorne

Föreställningar | Totalt antal föreställningar: 16
Christ Church Neighborhood House Theater,
Philadelphia, USA (6 föreställningar)

Juni 17 | 18 | 19 | 20

Toonelschuur, Haarlem, Holland (3 föreställningar)

Juli 3 | 4

Finlands nationalteater, Almisalen,

Helsingfors (7 föreställningar)

September 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Språk | Aniaras libretto är huvudsakligen på engelska, med inslag av svenska (Martinsons originaltext). Inför föreställningarna i Helsingfors gjordes en del ändringar

som tillförde mera svenska (och några rader på finska). Klockrikes skådespelare växlade mellan språken. Aniara textades inte, men publiken hade tillgång till ett synopsis (på svenska, engelska eller finska).

Festival | Koorbiennale, Haarlem, Nederländerna

Webbplats | aniara.crossingchoir.org

Recensioner

“America’s Most Astonishing Choir”

– Zachary Woolfe, *New York Times*, 19.6.2019 (artikel)

“Föreställningen är häpnadsväckande, drabbande och vacker både musikaliskt och visuellt.”

– Lasse Garoff, *Svenska YLE*, 19.9.2019

“Kokonaisuutena teos koskettaa syvästi ja sen näyttämöilmaisu on hyvin harkittua ja vahvaa. Joonas Tikkasen lavastus ja etenkin valosuunnittelu on tämän taide-elämyksen ehdoton helmi – näyttämön muoto, lattia, ja valoheijastusten rytmi sekä kvaliteetti ovat todellisen visionäärin kädenjälkeä.”

– Jussi Mattila, *Savon Sanomat*, 18.9.2019

“Den dubbelt Grammybelönade kören uppträder med en hisnande teknisk skicklighet och i deras framförande låter styckena snarast överjordiska.”

“Alla på scenen har sina roller och gör väl ifrån sig, men den enskilda medverkande som kanske imponerar mest är flerfaldigt Grammyprisade amerikanska kören The Crossing, som både sjunger och agerar. - Aldrig någonsin pressar man fram en ton, aldrig är sången överdrivet voluminös. Tonbildningen är alltid förstklassig och allt görs med värme och stor precision, både vad gäller rytmik och tonträffning.

Det visuella uttrycket hör också till det mest imponerande som jag sett i någon musikteater-föreställning.

Aniara är Klockriketeaterns genom tiderna största produktion och utan tvekan konstnärligt lyckad.

... de som har en biljett kan skatta sig lyckliga.”

– Wilhelm Kvist, *HBL*, 19.9.2019

“Aniara imponerar med stor konstnärlig bredd. - - Klockriketeaterns egna skådespelare Carl Alm och Matti Raita framstår som livfulla berättare på svenska, engelska och sporadiskt på finska - -”

– Egil Green, *Östnyland*, 20.9.2019

“The Crossing on ehdottomasti parhaimpia kuoroja, joita olen kuullut.”

– Liisamaija Hautsalo, *Helsingin Sanomat*, 18.9.2019

Foto: John C. Hawthorne

Aniara – fragment ur tid och rum | Ett nytt musikverk blir till (2016-19)

Några fragment ur åren med Aniara antecknade av Dan Henriksson

”Det finns små berättelser och det finns stora berättelser. Och så finns Aniara – den jordiska kärleksberättelsen, placerad mitt i en kosmisk ensamhet. Legenderna om mänskan som fördärvade sitt enda hem, sin planet. En berättelse om mänsklighetens hybris och jordens undergång. Om längtan tillbaka till paradiset. Rymdskeppet Aniara med åttatusen själar i behov av tröst och ett sammanhang rusar genom rymdens hav, som en luftbubbla i glaset på en skål – oändligt långsamt, utan mål. Goldondern Aniara – en av tusentals likadana farkoster – är lastad med emigranter som lämnat jorden, med destination Mars. De är rymdens flyktingar från en ödelagd planet, som de själva fördärvat.”

...

Under 2019 förverkligades Klockriketeaterns största projekt någonsin, musikteaterverket Aniara – fragment ur tid och rum. Det är vår samproduktion med The Crossing från Philadelphia i USA. Satsningen var stor på alla sätt – en konstnärlig och ekonomisk risktagning, en logistisk och produktionsmässig utmaning. Året med Aniara blev alltså en stor framgång på alla plan. Publiken älskade verket i både Philadelphia, USA, i Haarlem, Holland och i Helsingfors. Aniara fick stor uppmärksamhet och synlighet i alla tre länder.

Samarbetet med The Crossing

”En blåsig julidag för ett par år [2016] sedan promenerade vi längs en strand vid den amerikanska Atlantkusten med Donald Nally, The Crossings dirigent. Aniara dök upp som en tanke, som material för det nya verk vi skissade på. Aniara vrider och vänder på många av de teman vi vill undersöka. ”Varför kände jag inte till den här boken!”, utropade Donald när han hunnit läsa igenom den.”

Donald Nally väljer med stor omsorg vilka projekt hans professionella kör The Crossing går in för. Först kommer innehållet, frågeställningen – det handlar oftast om sociala, politiska eller miljöfrågor. Därtill skall projekten vara meningsfulla och gärna påverka hela synen på körsång: hur kompositören skriver, sångarna sjunger och hur publiken tar till sig verken. Jag kände mej utvald – vi hade en stor uppgift framför oss.

Produktionen

Aniara: fragments of time and space producerades på ett mycket framgångsrikt sätt. Vi kunde tillsammans med våra amerikanska vänner glädjas över slutsålda föreställningar överallt där *Aniara* spelades: i USA, Nederländerna och Finland. Produktionen uppskattades också för att det förnyar körtraditionen i USA – vilket alltså är en strategisk målsättning för The Crossing. Kören är i vår *Aniara* solen som allting kretsar kring.

Projektet förbereddes i mer än tre år av två helt olika organisationer, verksamma på två olika kontinenter. Båda arbetar med en liten personal. Kammarkören The Crossings position som den främsta bland körer för ny musik i USA bekräftades på olika sätt under våra år tillsammans, bland annat med två Grammypris. Men *Aniara* var den första stora teaterproduktionen för dem. Ett musikverk på drygt 90 minuter var nytt för Klockrike.

”Rymdskeppet Aniara lämnar en förstörd planet, råkar ur kurs och driver ut i evigheten. Flyktingarna ombord på skeppet möter en inre och yttre tomhet.”

Språket

Originaltextens författare Harry Martinson är däremot bekant – han är vår djupaste jord. Han är känd bland annat för sitt speciella språk.

”Aniara är ett destillat på hundratte sånger, skrivna på vers och med en rik och poetisk svenska, som gör det så svårt att översätta till andra språk.”

”Hur läser man förbi Harry Martinsons pojaktiga nyfikenhet på science fiction? Hans fiktiva tekniska jargong och rymdäventyrets hisnande dimensioner krockar med astronomiska inkonsekvenser. Det krökta rummet glider över i religiösa bilder.

Den mytiska nivån överröstar rationella invändningar. Drömmen är ibland ljus som den nordiska sommarmatten, i nästa stund möter vi en kolsvart sol. Vi hittar arkeologiska och paleontologiska fragment, istiden lägger sig. Sker klimatförändringen efter att människan med strålförgiftning fördunklat solen?”

Till slut blev det jag själv som översatte mitt eget libretto – med goda kommentarer av mina skådespelare, av Nally och kompositören Robert Maggio, samt med konsultation av existerande översättningar. Den allra sista versionen skrev jag direkt på engelska. Så blev det så att verket inte kan framföras på svenska: det är komponerat till den engelska versionen. Jag tittade på körsatserna inför Helsingforspremiären, försökte hitta lösningar, men det gick inte att hitta fler än några takter som fick ge en svensk krydda. Att översätta mitt engelska libretto tillbaka till en svenska som fungerar musikaliskt hade inte längre haft Martinsons kraft och förfining. Skådespelarna har en större frihet i förhållande till kompositionen och i Helsingfors hörde publiken förutom engelska både svenska och lite finska på scenen.

Processen

Verket utvecklades först genom verkstäder både på distans och i samma rum, Klockrike besökte Philadelphia flera gånger. Librettot var starten, kören med sexton sångare och våra två skådespelare var givna. Vi fick med oss fler fina konstnärer för det visuella i rummet. Korridorlösningen kändes rätt genast efter första besöket på scenen inne i Christ Church Neighborhood House. Klangen och musiken låg förstas i fokus: hur får hela publiken samma upplevelse när sångarna är så nära inpå och scenen sexton meter lång, men bara sex meter bred?

Under 2018 jobbade kompositören flitigt och skickade oss nytt material i en jämn ström. Tillsammans med koreografen Antti Silvennoinen undersökte vi verket som växte fram – det var lika spännande för mej som för alla andra, nu i min egenskap av regissör.

Till slut närmade sig sommaren 2019: på knappa tre veckor skulle allt smältas samman till en helhet. Vi utvecklade ett rätt horisontellt arbetssätt, där även kompositören var aktivt med i processen. Det var väldigt intensivt – och vi blev nästan klara... Efter premiären och inför spelperioden i Helsingfors fortsatte repetitionerna. Processen fortsatte ända fram till den allra sista föreställningen.

Föreställningen

Den rektangulära scenen omringades alltså av publikläktare på två långsidor – bara det en utmaning i ett musikverk och med en kör som ställer mycket höga kvalitetskrav på allt de gör. Vi prövade ny ljus teknik med rörliga ljus, *kinetic lights*. Vi hade fem videoprojektorer, tjugo kostymer, krävande ljudplanering som stödde våra två skådespelare och de sexton sångarna, som även mötte en artist från pekingoperatraditionen på scenen. Produktionsledningen sköttes i USA av Anna Drozdowski, en fin människa och ett underbart proffs. Hon fungerade både som *stage* och *production manager*, höll reda på allt i stort och smått.

Ekonomi och publik

Ekonomiskt klarade vi oss mycket bra, tack vare god planering, fullsatta salonger och extern projektfinansiering i både USA och Finland. Ett exempel på utmaningarna: till Helsingfors bjöd vi in tjugoen personer från USA för två veckor. Enbart resebudgeten var helt enkelt imponerande.

Vår kampanj för att nå ut till publiken inleddes synligt med bland annat en mångsidig – och trespråkig – hemsida för projektet. Ett ambitiöst *Aniaramagasin* med bakgrund och inspiration nådde tiotusentals läsare. I vårt största samarbete någonsin med Hbl ingick distribution av magasinet till prenumeranter och flera första- och helsidesannonser. Vi nådde både en trogen publik och nya grupper, främst tack vare satsningen på direktkontakter till körer.

Tidslinje för Aniara | Se bilagorna

Fotnot:
Alla citat här är ur Dan Henrikssons bloggtext *”Förtvivlan och inspiration”* (25.4.2018) Texten finns publicerad på aniara.crossingchoir.org

Foto: John C. Hawthorne

MARAT/SADE | THALIAPRISET 2019

Jean Paul Marat förföljd och mördad så som det framställs av patienterna på hospitalet Charenton under ledning av herr de Sade

[Originalets titel: *Die Verfolgung und Ermordung Jean Paul Marats dargestellt durch die Schauspielgruppe des Hospizes zu Charenton unter Anleitung des Herrn de Sade*]

Peter Weiss klassiska pjäs, det politiska vers- och musikdramat *Marat/Sade* (från 1964) i en karnevalistisk version i regi av Juha Hurme. De stormiga åren efter franska revolutionen. Två av historiens stormän på scenen, de revolutionära jakobinernas hjälte Jean-Paul Marat och den franska aristokraten markis de Sade, omtvistad filosof och författare, han som gett sitt namn åt sadismen.

Marat/Sade producerades under våren 2019 på finska i ett mycket gott samarbete med Esbo stadsteater. Den svenska versionen hade producerats med Teater Mestola och Sirius Teatern, samt teaterhuset Universum. Klockriketeatern övertog nu hela produktionsansvaret för de fria teatrarternas del och svarade för ekonomi, administration och turnéproduktion.

Efter framgången på svenska hösten 2018 översatte vi föreställningen, så att skådespelarna bytte språk från svenska till finska. Inom ensemblen – med hela elva personer på scenen – skedde ett planerat inlägg och därtill bytte en skådespelare roll.

Recension | ”*Vilken energi, vilken närvaro, vilken dynamik. Här har vi ett gäng verkligt duktiga skådespelare, alla med en stark personlig framtoning.*”
Sonja Mäkelä / HBL 21.10.18

Föreställningar | Totalt antal: 13
Esbo stadsteater, Norrskenshallen (10 föreställningar)
Mars 22 | 23 | 28 | 29 | 30
April 2 | 3 | 9 | 10 | 16
Tammerfors, Pakkahuone (2 föreställningar)
Augusti 10 | 11
Novosibirsk, Evrasia (Ryssland) (1 föreställning)
Oktober 29

Språk | Finska och svenska
Esbo stadsteater: på finska med textning till svenska och engelska
Tammerfors: på svenska med textning till finska och engelska
Novosibirsk: på svenska med simultantolkning till ryska

Festivaler
Tammerfors teatersommar,
Finlands största och äldsta teaterfestival.
Kaos-festivalen i Novosibirsk, Ryssland.
Festivalen arrangeras av Stary Dom-teatern.

Pris | *Marat/Sade* fick Thaliapriset den 11.3.2019.
För prismotivering, se Pris sid. 24.

Foto: Frank A. Unger

DEN DÄR FJÄRDE | EN PAPPAS BERÄTTELSE

Ibland liksom stannar tiden ett slag. En sliten rad ur en dikt, vars författare vi inte minns namnet på. Men ändå kanske det enda vi har att säga. Ibland stannar tiden. Ibland är det fullständigt klart. Ibland vet vi vad livets mening är. En sådan stund upplever huvudpersonen i *Den där fjärde*.

Den där fjärde är en pappas berättelse.

Den där fjärde talar rakt och ärligt talar om sorgen då någon i familjen drabbas av cancer.

Den där fjärde är en pjäs för alla som har upplevt eller kommer att uppleva sorg.

Text: Benny Haag
Översättning: Eeva Bergroth & Carl Alm
Regi: Ann-Luise Bertell
På scenen: Carl Alm

Den där fjärde ingår sedan hösten 2015 i vår repertoar. Skådespelaren Carl Alm framför Benny Haags monolog antingen på svenska eller på finska. Efter föreställningen ordnas vanligen ett samtal med publiken och inbjudna gäster.

Föreställning

Mars 27 | Vålgörenhetskväll på G18 till förmån för *Kympin lapset ry.* (en föreställning)
Se Samtal och seminarier.

SPRÅKET ÄR LUSTGÅRD | POESIPROGRAM

Skådespelarna Stina Ekblad och Ylva Ekblad gjorde en djupdykning i Nobelpristagaren Harry Martinsons texter. Resultatet blev en fest för poesi och tanke – när dagdroppen speglar kosmos. Efter succén med *De langerhanska öarna* – som vi spelade i Finland och på Dramaten under hösten 2017– återvände “systrarna Ekblad” till Klockriketeatern.

Stina Ekblad, berätta om föreställningen Språket är lustgård?

– Vi utgick från Martinsons språk i det här programmet. Det blev dikter om och kring språk, dikter där språket knastrar extra mycket och något prosaavsnitt. Vi läste en dikt flera gånger, eller bitar av en dikt, och lyfte fram vissa ord och bilder...

Hurdant är Harry Martinsons språk?

– Harry Martinson har en förmåga till och begåvning för benämmandet. Han skapar nya ord och förnyar gamla genom att placera dem i oväntade sammanhang. Han har en sinnlig blick på språket. Martinsons Paradisdikter är själva ur-scenariet: “tinget är invigt med ord”. Vi plockade vår rubrik *Språket är lustgård* ur just den dikten.

Teaterchef Dan Henriksson inledde programmet med en presentation av *Aniara – fragment ur tid och rum.*

Föreställningar | Totalt antal: 2

April 6 | Kulturhuset Grand i Borgå

April 7 | SFV-huset G18, Georgsgatan 18 i Helsingfors

Foto: Frida Lönnroos

NORDSJÖ 21 | PROJEKT FÖR SAMHÄLLSKONST

Nordsjö 21 gick in i sin andra treårsfas (2019-2021). Projektet för inkluderande och sektoröverskridande kulturarbete i Nordsjö är ett samarbete mellan Klockriketeatern, KOM-teatern och Finlands fotografiska museum, som delvis finansieras av den så kallade Helsingforsmodellen. Inom projektet används samhällskonst (community art) som redskap för att främja dialog i samhället. Projektet är en förmedlare, en kraft som ger invånarnas röst en chans att bli hörd.

Projekt *Nordsjö 21* utmynnar enligt planen i en stor föreställning – eller en serie av publikmöten – hösten 2021. Producent Julia Hovi fungerar som koordinator för projektet för vår del.

Strategi och samarbete

Under 2019 har samarbetet mellan de tre huvudaktörerna utvecklats och de konstnärliga och produktionsmässiga förutsättningarna har formulerats tydligare i en ny strategi. Gemensamma värderingar och riktlinjer för verksamheten stöder samarbetet och även kommunikationen både internt mellan aktörerna och externt med invånare, inom olika nätverk, med stadens olika sektorer och media. Aktiviteten syns bland annat i en ny logo, en egen Facebooksida, ett Instagramkonto och artiklar i tidningen Vuosaarilehti.

Projektet har sedan tidigare samarbetat med Nordhuset och ett flertal lokala föreningar och nätverk. Under 2019 har ett sektoröverskridande samarbete utvecklats med Helsingfors stadsmiljösektor för att utreda hur planering av markanvändning kan möta kulturen, för att öka invånarnas aktivitet och delaktighet. Förutom tidigare partners har ett nytt nätverk skapats kring Nordsjö förortsstation. I augusti inleddes diskussioner om samarbete med Helsingfors stadsmuseum.

Vad är ett gott liv?

Under året kristalliserades temat för den fortsatta verksamheten i frågan: *Vad är ett gott liv?* (Mitä on hyvä elämä). Hur speglar sig frågan och den information svaren bjuder på mot den tredje vågen av flyttörelse in till städerna, speciellt i Nordsjö? Kunskapen ger även redskap för framtida projekt på annat håll. Med samhällskonstens

medel granskar vi våra fallstudier. Vilka är de stora och små förändringar som är på gång bland den heterogena befolkningen, invånarna – i hemmet och i historieskrivningens lager. Vad är det som skapar ett gott liv?

Ett par exempel på delprojekt inom *Nordsjö 21* är *Koti-albumi* och *Lammen tarinat*. I 'hemalbumet' används bland annat privata fotoalbum, inspelningar, föremål och musik som ingång till personliga intervjuer. De medverkande nordsjöborna besöker även varandras hem, byter miljö.

Vid dammen i norra delen av Nordsjö samlas en brokig skara människor med sina egna narrativ och visdomar. Vårt projekt försöker fånga upp de olika rösterna och deras rötter, så att vårt stora projekt *Nordsjö 21* inte enbart skriver "vinnarnas" historia. 'Dammens berättelser' får en röst och en plats.

Några publikmöten under året:

- 7.5 | Mitä uusi lukio merkitsee Vuosaarelle?
- 6.6 | Tonttibrunssi (en brunchträff i förändringens tid, när bygget av det nya gymnasiet inleddes)
- 17.8 | Wanhan Vuosaaren Elojuhlat
- 16.11 | Ljusfestivalen Vuosaaren valojuhlat

Keräämö (vår metod för insamling av material) har plockat upp svar på frågan *Vad är ett gott liv?* och skapat flashmobbdans med *Den döende svanen*, ordnat kollektivmålning, spelat och sjungit. Vi har också – med konst som medel – sammanfört stadsplanerarna med invånare i Nordsjö i en dialog om rädslor och förhoppningar inför framtiden.

Alla foton: Kastehelmi Korpijaakko

PLANERING & REPETITION

Fyra nya produktioner utvecklades under 2019, därtill planerades en fortsättning av Aniara.

Julius Caesar av William Shakespeare har premiär den 13 november 2020. Klockriketeaterns skådespelare Carl Alm debuterar som regissör för en stor produktion. Konstnärlig och produktionsplanering pågick under året.

Julius Caesar är ett samarbete med Sirius Teatern (Universum) och spelas under hösten 2020 på svenska på teaterhuset Universum. För våren 2021 planeras en finsk version med premiär på Esbo stadsteater.

Projekt Nordsjö 21 utmynnar enligt verksamhetsplanen i en stor föreställning eller en serie av publikmöten under hösten 2021.

Aniara: fragments of time and space lever vidare både på scenen och som tv-version under 2020.

Under arbetsnamnen Pro Patria och Durnenkov-projektet har vi under året förberett två internationella samproduktioner, med eventuella premiärer tidigast under säsongen 2021-22.

”Durnenkov”

Vi håller på att beställa en ny pjäs om framtidens scenarier av en av Rysslands främsta dramatiker. I projektet ingår verkstads- och residensverksamhet, seminarier och samtal om bland annat ny rysk dramatik och internationella samproduktioner.

I samband med Golden Mask-festivalen i april förde vår producent Eeva Bergroth och frilansregissören Essi Rossi (bekant hos oss från *Ice*) samtal i Moskva med dramatikern Mihail Durnenkov och scenografen Ksenia Peretruhina. I december anslöt sig teaterchef Dan Henriksson för fortsatt planering i Sankt Petersburg. Efter de tre decemberdagarna skrev Durnenkov på beställning ett första synopsis *Anxiety (Future: fragments)*.

”Pro Patria”

Teaterchef Dan Henriksson besökte i oktober Slovenien för att presentera embryot till en ”korruptionsopera”. Bakgrunden finns i en korruptionsaffär mellan det finska bolaget Patria och den slovenska statsledningen. I projektet ingår verkstads- och residensverksamhet, seminarier och samtal om bland annat korruption och internationella samproduktioner.

På nationalteatern i Ljubljana (Slovene National Theatre SNT Drama Ljubljana) hade Henriksson ett möte med teaterchef Igor Samobor. Några dagar senare träffade Henriksson den konstnärlige ledaren Aleksandar Popovski (SNG Maribor: Drama) och teaterchef Danilo Rošker (SNG Maribor). De tre parterna kom överens om att inleda ett samarbete för att utreda projektet.

Det finns sammanlagt tre nationalteatrar i Slovenien, plus nationaloperan.

FESTIVALER

FINLAND

Marat/Sade spelade i augusti på Tammerfors teatersommar, Finlands största och äldsta teaterfestival.

Konstnärliga ledare är Hilikka-Liisa Iivanainen, Tanjalotta Rääkkä och Aleksis Meaney.

Hela Klockrikes personal deltog i festivalen.

RYSSLAND

Marat/Sade spelade i oktober på den nya Kaos-festivalen i Novosibirsk, Ryssland. Festivalen arrangeras av Sary Dom-teatern. Festivalen konstnärliga ledare är Oksana Jefremenko. Tidningen *Teatteri & tanssi + sirkus* publicerade (1/20) en stor artikel av Kirsikka Moring om resan till Sibirien.

Producent Eeva Bergroth deltog i april i Russian Case i samband med Golden Mask-festivalen i Moskva.

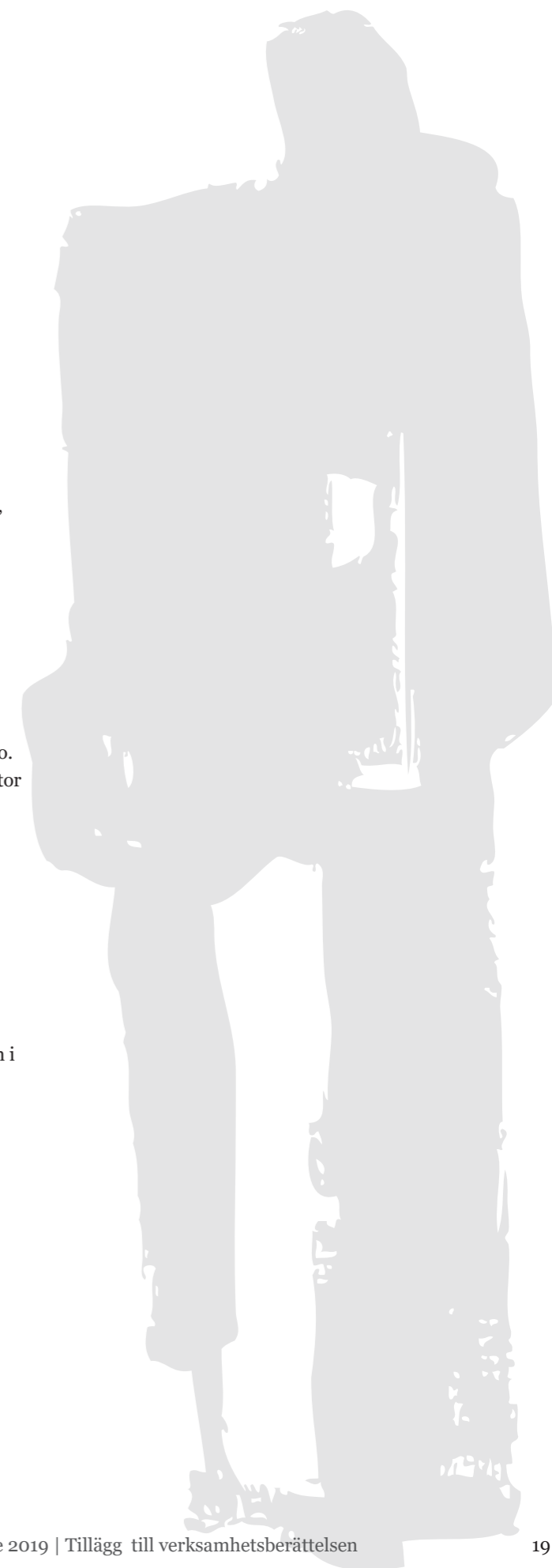
HOLLAND

Aniara spelade i juli på Koorbiennale i Haarlem, Holland.

Festivalen konstnärlige ledare är Neil Wallace.

SLOVENIEN

Teaterchef Dan Henriksson besökte i oktober teaterfestivalen i Maribor (Borštnik), Slovenien.

SAMTAL OCH SEMINARIER

PUBLIKARBETE

Klockriketeatern arrangerade under 2019 – förutom 32 föreställningar – totalt ca 35 publikmöten, samtal & seminarier.

- Publikamtal och presentation av föreställning totalt antal: 14
- Verkstäder och övrigt publikarbete totalt antal: 19
- Flashmobb totalt antal: 2

27.3 | Vålgörenhet & paneldebatt

En vålgörenhetsföreställning av *Joka neljäs (Den där fjärde)* på SFV-huset G18 (Georgsgatan 18) i samarbete med och till förmån för Kymppin lapset ry., som stöder barnpatienter med cancer och deras familjer.

I en paneldiskussion efter föreställningen diskuterades bland annat hur barnets cancer påverkar hela familjen. I samtalet deltog styrelsemedlemmen i Aamu Suomen Lasten Syöpäsäätiö, ekonomiprofessor emeritus Sixten Korkman, specialläkaren Anu Usvasalo från HUS, enheten för pediatrik hemsjukvård, samt läraren, musikern och pappan till ett cancersjukt barn Rasmus Mäntymaa. Unga cancerpatienter representerades av två personer som återhämtat sig från cancer, nämligen Simo Nuutinen och sjukskötaren, medicinestuderande Pilvi Hongisto. Ordet leddes av Klockriketeaterns styrelsemedlem Susanna Sonninen, som bland annat skrivit guideboken *Nuoren syöpäpotilaan selvitymisopas*.

3-4.7 & 17-21.9 | Aniara, presentation av verket och samtal med konstnärerna.

Inför varje föreställning i Haarlem och Helsingfors mötte vi publiken med en presentation av verket och ett samtal mellan kompositören Robert Maggio, dirigenten Donald Nally och librettisten och regissören Dan Henriksson. Samtalen modererades av Neil Wallace, Eeva Bergroth eller Ida Henrikson.

3.4 | *Språket som lustgård – seminarium och bokutgivning på Esbo stadsteater*

Språket som lustgård – internationellt seminarium och bokutgivning på Esbo stadsteater

Klockriketeatern har under flera år undersökt mångspråkighet på scenen som en konstnärlig strategi och teknisk utmaning. Vi har nu samlat våra egna – och andras – erfarenheter i en bok: *Språket som lustgård*. Boken visar upp ett flöde av kreativa idéer för hur vi har löst frågor kring förståelse av text och budskap – oberoende av språk.

Under seminariet få vi höra om trender i Europa, nya tekniska lösningar och om konstnärlig forskning.

Seminariet var en uppföljning av *Multilingualism as an artistic practice*, som Klockriketeatern arrangerade på Finlands nationalteater 18.5.2018.

PROGRAM

Välkomstord | Teatercheferna Erik Söderblom,
Esbo stadsteater & Dan Henriksson, Klockriketeatern

Esbo stadsteaters strategi och metoder för textning | Heikki Örn, teknisk chef.
Esbo stadsteater har utvecklat ett eget program för textning.

Flerspråkighet och dess funktion i dramatiska verk | Vanja Hamidi Isacson, Stockholms konstnärliga högskola,
doktorand i performativa och mediala praktiker – med inriktning scenkonst

Språket som lustgård – Tankar och erfarenheter kring teater & mångspråkighet
En presentation av Klockrikes nya bok, Dan Henriksson

Get the surtitles you deserve! | David Maß, vice-president, CEO Panthea Germany (panthea.com)
Pröva smartglasögon för textning!

Samtal om flerspråkighet på teatern – paneldebatt | David Maß, producent Eeva Bergroth,
forskare Sirkku Latomaa. Samtalet leddes av redaktör Kirsikka Moring

Presentation av *Marat/Sade*.
Föreställningen spelades först på svenska, nu på finska på Esbo stadsteater.

PROJEKT

Projekt Nordsjö | Enligt Helsingforsmodellen

Projektet för inkluderande och sektoröverskridande kulturarbete i Nordsjö är ett samarbete mellan Klockriketeatern, KOM-teatern och Finlands fotografiska museum. Inom projektet används samhällskonst (community art) som redskap för att främja dialog i samhället.

Läs mer om *Nordsjö 21* under produktioner och i projektkoordinator Julia Hovis rapport.

Språket som lustgård | Vår bok om flerspråkighet på scenen

Klockriketeatern har redan i många års tid undersökt mångspråkigheten på scenen som en konstnärlig och teknisk utmaning. Vad händer när vi använder flera språk i samma föreställning? Hur påverkar det publikens upplevelse om föreställningen textas? Kanske idealet är att textningen i sig är ett konstverk? Hur förstår konstnärerna i en internationell samproduktion varandra på bästa sätt?

Boken *Språket som lustgård – Tankar och erfarenheter kring teater & mångspråkighet* visar upp ett flöde av kreativa idéer för hur vi har löst frågor kring förståelse av text och budskap – oberoende av språk. Vi hoppas kunna inspirera kollegor och öppna upp för fortsatt diskussion kring flerspråkig teater. Förutom teaterbranschen, riktar sig boken till alla som står inför utmaningen att översätta talad text: på konferenser, seminarier eller i undervisning.

Aniaramagasinet | Inspiration inför den kosmiska resan

Aniaramagasinet publicerades för att ge bakgrund och inspiration till själva produktionen och föreställningen. I magasinet ingår – förutom bakgrund till Aniara och presentation av produktionen – intervjuer med dirigent Donald Nally, litteraturhistoriker Johan Wrede och professor Timo Honkela. Därtill essäer, artiklar och kolumner av Semir Susic (ordförande för Harry Martinson-sällskapet), Rosanna Fellman (litteraturvetare och poet), samt Kristin Olsoni (Martinsonexpert och Klockriketeaterns grundare). Dan Henrikssons essä publiceras även i denna verksamhetsberättelse.

Ida Henrikson var redaktör och Nils Krogell svarade för grafisk formgivning.

Upplaga ca 32.000 exemplar, stordistribution med Hbl 5.5.2019.

KLOCKRIKE SOM ARBETSPLATS

Klockriketeatern är en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare. Öppenhet, delaktighet och dialog styr både repertoarval och det dagliga arbetet. Vi utvecklar ständigt vår kompetens och värnar den konstnärliga kvaliteten.

Klockriketeatern skapar i förhållande till resurserna en stor mängd arbetsmöjligheter för frilansande konstnärer och andra personer inom scenkonstbranschen.

Klockriketeatern arbetar på ett sätt som ger processer tid. Reflektion och eftertanke har en självklar plats i processarbetet och i mötet med publiken. Vi lyssnar och reagerar, analyserar och agerar. Vi möter publiken på många olika sätt: genom föreställningar, under seminarier och i samtal – alltid i dialog.

Organisation, ledning och personal | Teaterns strategi, verksamhetsplan och budget fastställs av styrelsen, som sammanträder fyra till sex gånger årligen. Den operativa verksamheten leds av teaterchefen i samarbete med producenten och hela personalen. Dialog och delaktighet styr både det dagliga arbetet och den långsiktiga planeringen.

Teatern hade under 2019 i medeltal en personal på nio anställda, räknat enligt årsverken. I medeltal betalade vi lön till tolv fysiska personer varje månad, därtill köptes en del tjänster. I slutet av år 2019 var den fast anställda personalen totalt sex personer.

Vi har utvecklat manualer och guider med praktiska och etiska riktlinjer för arbetet. Vi lyssnar och för en kontinuerlig dialog, regelbundna utvecklingssamtal är en del av rutinerna. Vi ordnar intern utbildning och uppmuntrar personalen att delta i fortbildning och ta del av olika kurser.

Jämställdhet och jämlikhet | Bland annat #metoo-rörelsen aktiverade diskussionen om ledarskap, välmående i arbetet, om Klockrike som arbetsgivare och om delaktighet och hierarki. Målet är att kontinuerligt stärka den inkluderande arbetskulturen och värna välmåendet i arbetet. Vi tittar på intern statistik och data för jämställdhet, den nya strategin har en förlängning i en jämställdhetsplan, som bör uppdateras och kompletteras under 2020.

Alla frilansmedarbetare får ett dokument som innehåller information om våra värderingar och riktlinjer, samt praktisk information. I *Välkommen till Klockrike!* skriver vi:

På Klockriketeatern verkar vi för jämställdhet. Vi tål varken diskriminering på grund av kön, religion, sexuell läggning, hudfärg, språk, social bakgrund eller trakasserier av någon art. Ifall du utsätts för eller är vittne till dylikt beteende kan du när som helst ta kontakt med vem som helst inom Klockrike eller någon av följande kontaktpersoner [- -].

Du väljer själv vem du är bekväm att ta kontakt med. Du tas på allvar och saken sköts förtroligt.

Kontaktpersoner gällande diskriminering är styrelsemedlem Ragni Grönblom-Jolly och vår arbetsgrupp för jämställdhet, som består av producent Eeva Bergroth och skådespelare Carl Alm. Teaterchef Dan Henriksson är självfallet alltid tillgänglig för samtal.

Rekreation och välmående, arbetshälsovård

Teatern bjöd den fasta personalen på en spa-resa till Tallinn 12-13 december. En kombinerad strategidag och bastukväll ordnades i Esbo den 27 maj. Hela personalen deltog i Tammerfors teatersommar.

Teatern har ett avtal med Terveystalo för den fast anställda personalens hälsovård.

Fortbildning och kurser

Personalen deltog bland annat i följande kurser:

Eeva Bergroth avlade efter två-årig utbildning en examen som *teatermerkonom* i januari 2020. Utbildningen arrangerades av Rastor-instituutti. Hon deltar från mars 2020 i en två-årig JYET-kurs (Esittävien taiteiden johtamisen- ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto, 2020-21. Kursen ordnas av Balentor Oy, finansiering genom lärlingsavtal (Hyria oppisopimuskeskus).

Julia Hovi har anmält sig till en två-årig utbildning (2020-21) med sikte på en examen som *teatermerkonom*.

Ida Henrikson deltog i Åbo i kursen Sociala medier & marknadsföring med Bertells & Jung, samt i *Lift – New dimensions of media, arts & culture* i Helsingfors.

PRIS

THALIA | *Marat/Sade* fick den 11 mars Thalia-priset 2019

Tinfos (Teaterinfo Finland) Thalia-pris 2019 tilldelades föreställningen *Marat/Sade*, en fartfylld samproduktion mellan de tre finlandssvenska teatrarne Klockriketeatern, Teater Mestola och Sirius Teatern, i regi av Juha Hurme. Klassikerpjäsen av Peter Weiss fick sin svenskspråkiga premiär hösten 2018 på Universums scen. Arbetsgruppen tog emot Thalia-priset måndagen den 11 mars 2019 under Thaliagalan.

Prismotiveringen:

I *Marat/Sade*, samproducerad av Klockriketeatern, Sirius Teatern och Teater Mestola, blommar intelligent, fysisk skådespelarkonst och teaterlek, där verkets kritiska potential uppdateras och får nya dimensioner. En ensemble kan uppstå även kring ett enskilt verk då arbetsmetoderna och processerna ger utrymme för en atmosfär av tillit som stärker skådespelarnas autonomi och godkänner olikheter. I denna auditiva och visuella installation ljuder och andas kroppar och musik.

Syftet med Thalia-priset är att belöna en föreställning som väcker samhällsdebatt, lockar nya publikgrupper, har rönt internationell framgång eller är innovativ eller synnerligen förtjänstfull på något annat sätt och som därmed väcker diskussion om teaterkonstens betydelse. Thalia-priset ges ut av Teaterinfo Finland (TINFO). Förutom *Marat/Sade* belönades också föreställningarna *Vaahtoa!* (Anna Ackerman & Minna Hokkanen), *Syklit* (Valtimonteatteri), *Stalker - Huviretki tienpienareelle* (Grus Grus Teatteri) med en Thalia.

INTERNATIONELL VERKSAMHET

NÄTVERK & SAMARBETEN

Den internationella verksamheten | Se även Festivaler

Klockriketeatern är Finlands internationella nomadteater.

Aniara: fragments of time and space är – bland mycket annat – den första premiären för en finländsk teaterproduktion i USA. *Aniara* är ett samarbete med The Crossing från Philadelphia, PA. *Aniara* spelades förutom i USA även i Holland. Under hösten utredes möjligheter till framtida gästspel i Sydkorea och Japan, samt Sverige.

Marat/Sade spelades i Finland och Ryssland.

Två nya projekt planerades i Slovenien och i Ryssland.

Språket som lustgård – ett internationellt seminarium om flerspråkighet

Inbjudna föreläsare var doktoranden Vanja Hamidi Isacson från Sverige och David Maß, vvd för CEO Panthea Germany från Tyskland.

Nätverk och andra samarbeten

Klockriketeatern samarbetar med många teatrar, under 2019 med bland annat: Esbo stadsteater, KOM-teatern, Teater Mestola, Sirius Teatern och Universum, samt Finland nationalopera. Kammarkören The Crossing (USA) var vår viktigaste samarbetspartner.

Därtill pågår planeringssamarbete med en mängd teatrar och enskilda konstnärer.

Med följande organisationer samarbetade vi på olika sätt: Agency North, ALIS (SE), Cefisto, Finlands fotografiska museum, Hangö Teaterträff, Nordic Drama Corner, Teatercentrum. Därtill inom Projekt *Nordsjö 21* bl.a. Vuosaari-Seura och ett dussin övriga samarbetspartner.

Statliga och kommunala organisationer och finansörer: Centret för konstfrämjande, Helsingfors stad kultur & fritid, Svenska kulturfonden, Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner med flera.

Vi medverkar i *Nätverket för tillgänglighet på teatern*, verksamheten låg dock nere detta år.

Klockriketeatern har fortsättningsvis varit aktiv inom det nationella samarbetet på teaterfältet och inom kulturpolitiken genom aktiva insatser i CEFISTO (Centralförbundet för Finlands svenska teaterorganisationer) och i samarbete med Teaterns informationscentral (Tinfo).

Arbetet för att stöda den fria scenkonsten fortsatte med aktiva insatser inom kulturpolitiken. Skådespelaren Matti Raita är medlem i Finlands svenska skådespelarförbunds (FSS) styrelse, i Suomen Näyttelijäliitto styrelse och arbetsutskott. Carl Alm är suppleant i Centralförbundet för Finlands svenska teaterorganisationer. Eeva Bergroth är styrelsemedlem i TAKU ry. Julia Hovi är vid sidan av sitt arbete hos Klockrike även producent för Wauhaus.

EKONOMI | STYRELSE & PERSONAL

KANSLI, LAGER & SCEN

Ekonomi & finansiering | Klockriketeaterns ekonomi är stabil. Teatern har god likviditet trots att läget är ansträngt inom branschen. Det ekonomiska resultatet visar ett överskott på 5792 euro. Överskottet visar på en ansvarsfull ekonomihantering och att vi klarade teaterns största projekt någonsin med mycket gott betyg. Bokslutet för år 2019 visar på totala kostnader på 635.756 euro. Vid en jämförelse med ett medelvärde för omsättningen under åren 2015-18 kan man se en ökning på ca 60%. [År 2018 (354.637 €), år 2017 (434.109 €), år 2016 (401.931 e) och år 2015 (385.614 €)]

Biljett- och andra intäkter för år 2019 är rekordstora (24,2% av alla inkomster) tack vare *Marat/Sade* (i Esbo och Novosibirsk) och *Aniara* (i Haarlem och Helsingfors). *Aniara* spelades sju gånger på Nationaloperans Almisal med en beläggning på 100%. Publikens stöd är en stark inspiration för oss.

Våra statliga och kommunala understöd kompletteras av årliga understöd främst från de stora finlandssvenska fonderna och av biljettintäkter, samt samarbetsavtal. Inför och under år 2019 fick vi dessutom special- och projektfinansiering från flera fonder och stiftelser, både svenska och finska.

Teaterns verksamhet understöds årligen av Centret för konstfrämjandet (Taika), Helsingfors stads kultur- och fritidssektor, Svenska kulturfonden och Föreningen Konstsamfundet.

Under 2019 erhöll vi därtill stöd av Svenska Folksolans Vänner, Stiftelsen Emilie & Rudolf Gesellius, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, William Thuring's stiftelse, Niilo Helanderin Säätiö, Suomen kulttuurirahasto (mobilitetsstöd). Ett varmt tack!

Bokföring och ekonomihantering sköttes av Inger Sandberg & Ulrika Holmqvist (Bokföringsbyrå Esse) i samarbete med teaterchefen. Revisor är Mats Green, GRM.

Styrelsen för Klockriketeatern r.f. år 2019 bestod av:

Mikael Paul (ordförande), Carl Alm, Tom Grönberg (viceordförande), Ragni Grönblom-Jolly, Jesper Karlsson, Kirsikka Moring och Susanna Sonninen.

Årsmötet hölls den 23 april på teaterns kontor vid Georsgatan 18 i Helsingfors. Årsmötet valde Mikael Paul till ordförande, återvalde styrelsemedlemmarna Carl Alm, Tom Grönberg, Ragni Grönblom-Jolly, Jesper Karlsson, Kirsikka Moring och Susanna Sonninen.

Under styrelsens konstituerande möte valdes Tom Grönberg till viceordförande. Teaterchef Dan Henriksson kallades till sekreterare utanför styrelsen. Styrelsen höll fyra möten. Styrelsen arbetar *pro bono*.

Personal | Statistik och översikt | Klockrike betalade lön till ca 34 personer under 2019. Därtill köptes tjänster, bland annat kostymsömnad, bygge, grafisk planering & hemsida, bokföring med mera.

• Inom parentes anges antal personer (totalt antal – fördelning kvinnor/män).

Ordinarie personal, fortlöpande anställning (hel- och deltid): 6 personer (6 – 3/3)

Frilanspersonal: ca 27 personer

• Könsfördelning total (80 – 30/50)

Överlappningar inte beaktade; en del namn återkommer i fler kategorier.

Den fasta personalen består (31.12.2019) av:

teaterchef Dan Henriksson, producent Eeva Bergroth, skådespelare Carl Alm, kommunikatör Ida Henrikson (deltid), projektkoordinatorerna Julia Hovi (deltid) och Sebastian Hornborg (deltid). Grafiker Nils Krogell jobbar fortlöpande, men som timavlönad. Skådespelaren Matti Raita avslutade sin fasta anställning den 30.9.2019.

• Könsfördelning 31.12.2019 (6 – 3/3)

Konstnärlig personal & produktion (2019)

Här ingår även en del av den fasta personalen.

• Könsfördelning: (74 – 27/47) – en del namn återkommer i fler kategorier.

Märk! instrumentalisternas fördelning (3/12)

Skådespelare (13 – 5/8): Carl Alm, Stina Ekblad, Ylva Ekblad, Cris af Enehielm, Wilhelm Grotenfelt, Jon Henriksen, Dan Henriksson, Paul Holländer, Paul Olin, Alma Pöysti, Martina Roos, Matti Raita, Fabian Silén

Sångare (16 – 8/8): Katy Avery, Elijah Blaisdell, Karen Blanchard, Steven Bradshaw, Micah Dingler, Joanna Gates, Dimitri German, Steven Hyder, Michael Jones, Maren Montalbano, Rebecca Myers, Rebecca Oehlers, James Reese, Daniel Schwartz, Rebecca Siler, Elisa Sutherland

Regissörer (3 – 1/2): Ann-Luise Bertell, Dan Henriksson, Juha Hurme,

Librettist (1 – 0/1): Dan Henriksson

Dirigenter (2 – 0/2): Donald Nally, Kevin Vondrak

Kompositörer (3 – 1/2): Robert Maggio, Mirva Tarkiainen, Martin Åkesson

Instrumentalister (15 – 3/12): Juhani Hapuli, Markku Luuppala, Iida Sinivalo, Jarmo Julkunen, Mirva Tarkiainen, Martin Åkesson, samt: Douglas Perkins, Ted Babcock, Doris J. Hall-Gulati, David Kweksilber, Thomas Mesa, Hans Woudenberg, James Moore, Paul van Utrecht och John Grecia (repetitions pianist)

Översättare (2 – 1/1): Dan Henriksson, Eeva Bergroth

Scenografer (3 – 1/2): Joonas Tikkanen, Raisa Kilpeläinen, Kalle Ropponen

Kostymörer (3 – 2/1): Raisa Kilpeläinen, Kalle Ropponen, Erika Turunen

Koreograf (1 – 0/1): Antti Silvennoinen

Ljus/videoplanerare, operatör (4 – 1/3):

Joonas Tikkanen, Raisa Kilpeläinen, Kalle Ropponen, Otso Vartiainen

Ljudplanerare (2 – 0/2): Paul Vasquez, Anders Pohjola

Mask & peruk (1 – 1/0): Kaija Heijari

Sömnad (3 – 2/1): Elina Riikonen, Ilkka Salakari, Johanna Wehmas

Fotografer (2 – 1/1): Raisa Kilpeläinen, John C. Hawthorne

Produktionsledare (1 – 1/0): Anna Drozdowski

– I förteckningen saknas en del av produktionspersonalen i USA.

Försäkringar | Teatern har följande avtal med Fennia (tidigare Folksam): en lagstadgad arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring och en frivillig skade- och ansvarsförsäkring (material och person).

Arbetshälsovård | Teatern har ett avtal med Terveystalo.

Kansli | Teaterns produktionskontor finns i SFV-huset G18, på Georgsgatan 18 i Helsingfors.

Teaterns kansli och arkiv finns på Brobacken 4/2 i Borgå.

Lager | Klockrike hyr ett lager för scenografi mm. i Kerko utanför Borgå av Sevelius & Kronvall Kiinteistö oy. Det s.k. Cefisto-lagret, de finlandssvenska teatrarnas gemensamma dräktlager och syateljé finns på Bokarbetargatan i Helsingfors.

Scener | Klockrike är sedan 2016 en internationell nomadteater utan en egen scen.

Teatern spelade under 2019 i Helsingfors på Finlands nationalopera (Almisalen) och på G18 (Festsalen), samt på Esbo stadsteater (Norrskenshallen) och i Tammerfors på Pakkahuone.

Därtill spelade vi på Christ Church Neighborhood House Theater i Philadelphia (USA), på Toonelschuur i Haarlem (Nederländerna), samt i Novosibirsk (Ryssland) på kulturhuset Evrasia i samarbete med Stary Dom-teatern.

Publikmöten inom projekt Nordsjö skedde på olika håll i förorten.

JAG HADE TÄNKTT ETT PARADIS FÖR DEM

Med avstamp i Harry Martinsons *Aniara* skriver Klockriketeaterns chef Dan Henriksson om artificiell intelligens, konsten och ljuset.

Jag hade tänkt ett paradys för dem

”Företaget grundades år 2002 med målsättningen att revolutionera rymdteknologin och möjliggöra mänskligt liv på den röda planeten. Tillsvidare har man byggt tre farkoster för rymdtransporter.”

”Rymdskeppet är ett av tusentals likadana farkoster, lastat med emigranter som lämnar jorden och med Mars som slutdestination.”

Företaget syftar förstås på Space Exploration Technologies (SpaceX) och Elon Musk. Den andra och mycket dystopiska bilden är ur Harry Martinsons klassiska rymdepos *Aniara* från 1956.

*En ren rutinstart utan äventyr,
en vanlig gyromatisk fältavlösning.
Vem kunde ana att just denna färd
var dömd att bli en rymdfärd helt för sig
som skulle skilja oss från sol och jord,
från Mars och Venus och från Doris dal.*

En nödgir för asteroiden Hondo följs av andra haverier, skeppet hamnar ur kurs och driver ut i kosmos, riktning Lyran. De är rymdens flyktingar från en ödelagd planet, som de själva fördärvat.

*Definitivt är nu vårt olycksöde.
Men miman håller (hoppas vi) till slutet.*

Ombord finns åttatusen själar i behov av tröst och ett sammanhang, när de rusar genom rymdens hav, som en luftbubbla i glaset på en skål oändligt långsamt, utan mål.

*Jag hade tänkt ett paradys för dem
men sen vi lämnat ett som vi förstörde
blev tomma rymdens natt vårt enda hem
ett ändlöst svalg där ingen gud oss hörde.*

•••••

Förutom rymden – om det är det egentliga intresset – är det artificiell intelligens som förenar Musk och Martinson. Det kanske överraskar någon att jag kopplar ihop dem, men det gemensamma är nyfikenheten. Vem är vi och vart är vi på väg?

Musk vill bygga science fiction i verkligheten, som ett businessprojekt. Martinson byggde säkrare än så, han byggde i drömmar och med poesin som medel och mål.

”Definitivt är nu vårt olycksöde. Men miman håller (hoppas vi) till slutet”, skriver Martinson redan i den tredje sången. Miman blir aldrig entydigt förklarad, men

*De vet att mimans intellektuella
och väljartekniska förmedlingsskärpa
tretusenåtti gånger överstiger
vad människan kunde om hon vore Mima.*

Miman är en maskinvarelse och hon har till hälften uppfunnit sig själv. Hon tröstar med bilder från det förlorade paradiset, men hon visar, omutlig som hon är, också framtidsscenarioer. Och då är det en Cassandra som talar, hon som kan se in i framtiden, men ingen tror henne. Förbannelsen gör att varningarna försvinner ut i tomma etern.

*I ångest sänt av oss i Aniara
föll och förföll vårt anrop Aniara.*

Aniara är en spanare, en trevare ut i framtiden. Martinson varnar, men ingen lyssnar.

*Fast rymdens vibrationer lydigt kringbar
vår stolta Aniaras slutrapport
i vida ringar sfäriskt och kupoliskt
gick den i tomma rymder utspild bort.*

Harry Martinson gav ut sitt huvudverk 1956, bara ett decennium efter det andra världskriget och när den nya kapprustningen startat. Vi återkommer till andra impulser för *Aniara*, men hans intresse för teknik är väldokumenterat. Sverige hängde väl med i den nya teknologiska kapprustningen. De första datorerna i Sverige (BARK och BESK, som ”några veckor var världens snabbaste dator”) matade fantasin. Martinson försökte blicka längre. Utvecklingen hotade att gå i oönskade riktningar. Den rädslan och befogade oron lever kvar.

Om man läser förbi Harry Martinsons pojktaktiga nyfikenhet på science fiction finns där paradoxer. Hans fiktiva tekniska jargong och rymdäventyrets hisnande dimensioner krockar med astronomiska inkonsekvenser. Det krökta rummet glider över i religiösa bilder.

Miman har drag av sådan artificiell intelligens som idag växer med neuronätverk och maskininlärning, men det finns en stor skillnad. När Miman ser resultatet av det som människan gjort mot sig själv och mot jorden då gråter hon med stenarna. Hon dör av sorg. Miman har känslor.

*Nu ville hon i tingets namn ha frid.
Nu ville hon ej förevisa mer.*

Både rymden och den artificiella intelligensen matar fantasin hos såväl forskare och företagare, som hos poeter, filosofer och folk i allmänhet. Det finns många som söker snabbvinster.

Ett annat av Elon Musks initiativ är det ideella företaget *OpenAI* med missionen att skapa vänlig artificiell generell intelligens (AGI). I det stora hela ses det som en utopi att skapa AGI, full eller stark AI, med människolik intelligens och ett medvetande, förnimmelser, förnuft.

Harry Martinson var självlärd på det mesta. Sommaren 1953 fick han in Andromeda-galaxen i sin stjärnkikare. Mötet med galaxen var ett ögonblick av inspiration, en avgörande impuls för fantasin, en stark upplevelse och insikt. Han dikterade den första tredjedelen av *Aniara* under några sommarveckor i en poetisk urladdning, medan hustrun skrev ner orden. Vanmakten kanaliseras i en konstnärligt terapeutisk session.

Ordet vanmakt förekommer ofta i Martinsons texter. Han förtvivlade efter det andra världskriget och framför allt de yttersta stunderna med atombombarna över Hiroshima och Nagasaki. Den sovjetiska vätebomben några år senare fördjupade känslan av vanmakt.

Nobelpriset (1974) fick han för *ett författarskap som fångar dagdroppen och speglar kosmos*. I Harry Martinsons hela produktion är kärleken till naturen och jorden ett genomlöpande tema. Dagdroppens under fascinerar.

Mellan poesin som bor i ditt hjärta och vallmon finns ett kontrakt skrivet av vinden och undertecknat av förgängelsen. Det är skrivet med en tranas fjäder doppad i dagsländans blod.

I rymdeposet *Aniara: en revy om människan i tid och rum* är det fortfarande jorden som står i centrum. Den blå planeten speglad via kosmos. Aniara är en kosmisk berättelse om mänskligheten i ett vägsål.

Martinson ser miljöförstörelsen globala konsekvenser. Han leker med den tekniska utvecklingen, som förför och förgör. Rymden blir scen för ett science fiction-äventyr. Människan söker sig själv och är samtidigt hotet mot allting.

Det finnes skydd mot nästan allt som är mot eld och skador genom storm och köld ja, räkna upp vad slag som tänkas kan. Men det finns inget skydd mot människan

Ombord växer ångesten. När man tror sig se ett svar, inser man att det obegripliga bara vidgats ännu mer. Chefsastronomen håller en dag ett föredrag ombord på Aniara:

Vi börjar ana att vår vilsegång är ännu djupare än först vi trott att kunskap är en blå naivitet [som fått] idén att Gåtan har struktur.

Mer än sextio år efter publiceringen bländas läsaren av hur mycket före sin tid Aniara var. Ombord finns alltså en artificiell intelligens, som en möjlighet och tröst – *miman är en telegrator som till hälften uppfann sig själv*. Verket är ett nödrop inför kärnvapenhotet – *så ropar de ur stennar med Cassandra*. Aniara söker en tryggare planet än den man förstört med kärnvapen.

•••••

I november 2017 hade jag förmånen att få besöka *The Institute for Advanced Studies* i Princeton, USA. Institutet (IAS) är utan tvekan en av världens toppenheter för grundforskning i den fysiska världen och mänskligheten. Allt sedan Albert Einsteins tid där – han var en av de första professorerna – har de viktigaste begreppen varit *nyfikenhet* och *övertäckning*. Den enskilda forskaren får en inbjudan på ett par år eller i några fall på livstid och har inga andra uppdrag än att vara nyfiken. Tillsvidare har det resulterat i trettio Nobelpris, bland annat.

Platsen är rofylld, omgiven av parker, på en halv timmes promenadavstånd från det berömda universitetet i Princeton. Traditionen väger tungt, men atmosfären är inbjudande. Konsten har en given plats på IAS, konkret märks det bland annat genom ett specialprogram för residenskonstnärer. Bland de akademiska forskarna verkar sedan 2016 kompositören David Lang, som var orsaken till mitt besök. Han bjöd på en konsert med kammarkören *The Crossing*.

Och här kommer den förvirrande paradoxen. Institutet är som en vallfärdsort, här samlas ledande vetenskapsidkare. Gästhuset, där jag blir uppbyggd på alla tänkbare sätt och sover i en överdrivet stor säng, andas frid. Jag leker i hemlighet med tanken att en del av all visdom ska fastna någonstans... Och jag förstår att efter Einstein har även Robert Oppenheimer levat här. Det var de facto hit till IAS Oppenheimer kom genast efter att Manhattan-projektet avslutades med sprängningarna av de första atombombarna över Hiroshima och Nagasaki i augusti 1945. Oppenheimer var sedan chef för IAS i tjugo år. Einstein lobbade för projektet, Oppenheimer ledde det i mål. Här har en del av världens främsta forskare, till exempel de trettio Nobelpristagarna, levt och arbetat. Även de som hade en direkt koppling till världens farligaste massförstörelsevapen.

•••••

Den 10 december 2017 fick ICAN som bekant Nobels fredspris. *The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons* (ICAN) fick priset "for sitt arbeid med å påpeke de katastrofale humanitære konsekvensene av enhver bruk av atomvåpen og for sin banebrytende innsats for å få til et traktatfestet forbud mot slike våpen".

ICAN är en paraplyorganisation för närmare femhundra gräsrotsorganisationer i hundra länder. Det viktigaste arbetet är att främja FN-konventionen om kärnvapenförbud, den som antogs i juli 2017 och som nu väntar på att ratificeras av FN:s medlemsstater. Varken Finland eller Sverige har undertecknat avtalet. Sverige drev fram konventionen, men har inte ännu skrivit under. Inom ICAN verkar fem finska och fjorton svenska organisationer.

ICAN fick Nobels fredspris för att motarbeta det scenario som Harry Martinson, Nobelpristagaren i litteratur, såg i sin egen Mimas skärm ombord på Aniara sommaren 1953.

När professor Timo Honkela gav ut sin bok *Rauhankone – tekoälytutkijan testamentti* (se artikel i Aniamagasinet) våren 2017 var det för att han visste att han kommer att dö inom en rimlig framtid. Man hade några år tidigare konstaterat en obotlig hjärncancer. Tiden var knapp, han

förlorade delvis synen efter en hjärnoperation och minnet skadades. Medveten om att livet tar slut inom högst några år, valde han att nu göra den sammanfattning han hade planerat göra som pensionär någon gång med ålderns auktoritet och med mer kreativ fantasi än vetenskaplig fakta. Honkela skissar fram hur artificiell intelligens kunde användas för att skapa fred på jorden.

I boken är det förresten versioner av ordet *människan* som förekommer oftast, mer än artificiell intelligens, maskininlärning eller datorer. Det är inte en vetenskaplig bok i traditionell betydelse. Honkela har forskat i språk, men också i artificiell intelligens och maskininlärning med mera. Tvärdisciplinär är bara inledningen till hans digra curriculum, där kognitiv lingvistik korsar psykologi, sociologi och filosofi. Naturvetenskapen möter humanismen. Någonstans ur allt detta föder han de tre pelarna, som fredsmaskinen står på: språk och betydelse, känslornas kraft, samt ett samhälle byggt på en idé om rättvisa.

Det är inte science fiction eller bilder av alla hot i form av terrorism, storkrig, naturkatastrofer eller massarbetslöshet han ville skildra. Hans motiv med boken är *freden och ljuset* och övertygelsen om att artificiell intelligens kan hjälpa oss att bygga allt detta - om vi så vill. Honkela talar mycket om konstens roll, i synnerhet musikens. Det är ett sätt för honom, för människan, att förstå bortom vetenskap.

"Med hjälp av konsten har man kunnat granska sådant som har med känslor att göra, när andra discipliner haft en alltför smal synvinkel" (ur *Rauhankone*, min översättning).

Och det är detsamma Martinson gör i *Aniara: en revy om människan i tid och rum*. I de hundratte sångerna öppnar han fruktansvärda händelser och handlingar – för att vi ska förstå det vi redan vet.

Efter Trinitytestet, det första kärnvapenprovet, citerar Oppenheimer guden Vishnu ur hinduismens heliga skrift *Bhagavad Gita*. När vardagens ord tar slut behövs en litterär förhöjning:

Now I am become Death, the Destroyer of worlds.

– Dan Henriksson, teaterchef
librettist och regissör för *Aniara – fragment ur tid och rum*

•••••

Essän publicerades i Aniamagasinet (Klockriketeatern, 2019).

Ursprungligen publicerad i HBL den 13 januari 2019.

STATISTIK 2019

PUBLIK, FÖRESTÄLLNINGAR

Produktion	Antal förest.	Finland	Utomlands	Platser	Publik totalt
Aniara (premiär)	16	7	9	varierar	3250
Marat/Sade	13	12	1	varierar	2126
Språket är lustgård	2	2	-	varierar	130
Den där fjärde Nordsjö	1	1	-	varierar	50
	21 (se nedan)				
Summa 2019	32	22	10		5556
Övriga publikmöten *	35				2456
Publik totalt 2019					8012

Aniara streamades från Philadelphia i juni 2019, publik: + ca 8000

* Workshops, samtal, seminarier etc.

Publiksamtal, presentation av föreställning,	antal: 14		
Verkstäder, publikarbete och liknande,	antal: 19		
Flashmobb	antal: 2		
Publiken fördelades	Nordsjö 21:		ca 674
Samtal & seminarier:			ca 1782

Jämför antal föreställningar och publik (summa) under åren 2015-2018
Gäller endast biljettstatistik, här saknas övriga publikmöten.

År	Antal förest.	Finland	Utomlands	Publik
2018	49	34	15	3049
2017	26	24	2	2468
2016	56	48	8	4547
2015	116	64	52	6182

För Helsingfors	antal (tot.)	i Helsingfors	sålda biljetter (tot.)
År 2019			
- föreställningar:	32	9	
- publik:	5556	2223	4981
- övriga publikmöten	35	29	
År 2018			
- föreställningar:	49	31	
- publik:	3049	1887	2438
År 2017			
- föreställningar:	24	11	
- publik:	2468	743	2083
År 2016			
- föreställningar:	56	36	
- publik:	4547	1305	4061
År 2015			
- föreställningar	116	66	
- publik	6241	2574	4970

BILAGOR

PRODUKTIONSFAKTA 2019

ANIARA – FRAGMENT UR TID OCH RUM
 THE CROSSING & KLOCKRIKETEATERN
 I samarbete med Wusheng Company och Finlands nationalopera

ANIARA – FRAGMENT UR TID OCH RUM
 Musik av Robert Maggio – Libretto av Dan Henriksson
 Baserat på Harry Martinsons Aniara. En revy om människan i tid och rum (1956)
 Idé och utveckling av Donald Nally, Dan Henriksson och Robert Maggio.
 Föreställningens längd är drygt 90 minuter, ingen paus.

FÄRDPLAN 2019
 20-23 juni – Världspremiär | Christ Church Neighborhood House | Philadelphia, USA
 3-4 juli – Europapremiär | Koorbiennale | Haarlem, Holland
 16-21 september – Finlandspremiär | Finlands nationalopera, Almisalen | Helsingfors, Finland

UPPLÄGG
 Rymdskeppet Aniara lämnar en förstörd planet, råkar ur kurs och driver ut i evigheten. Flyktingarna ombord på skeppet möter en inre och yttre tomhet.

ROLLER

Berättaren/Chefsastronomen	Carl Alm
Mimaroben	Matti Raita
Passagerare	Katy Avery
Passagerare	Elijah Blaisdell
Passagerare	Karen Blanchard
Passagerare/Mimaroben	Steven Bradshaw
Passagerare/Den döve	Micah Dinger
Passagerare	Joanna Gates
Passagerare/Astronomen	Dimitri German
Passagerare	Steven Hyder
Passagerare/Ledaren för mimakulten	Michael Jones
Passagerare/Isagel	Maren Montalbano
Passagerare/Chebeba	Rebecca Myers
Passagerare/Isagel	Rebecca Oehlers
Passagerare/Den döve	James Reese
Passagerare	Daniel Schwartz
Passagerare	Rebecca Siler
Passagerare/Isagel	Elisa Sutherland
Mima	Antti Silvennoinen

KONSTNÄRLIG PLANERING & PRODUKTION

Dirigent	Donald Nally
Regissör	Dan Henriksson
Koreograf	Antti Silvennoinen
Scenografi, ljus & video	Joonas Tikkanen
Kostymör	Erika Turunen
Ljudplanerare	Paul Vazquez
Ljudmixning	Anders Pohjola
Ljus & video-operatör	Otso Vartiainen
Verksamhetsledare (The Crossing)	Jonathan Bradley
Konstnärlig ledare (The Crossing)	Donald Nally
Teaterchef (Klockrike)	Dan Henriksson
Projektledare	Anna Drozdowski
Producent (Helsingfors)	Eeva Bergroth
Biträdande dirigent	Kevin Vondrak
Repetitions pianist (USA)	John Grecia
Kommunikation (Finland)	Ida Henrikson & Julia Hovi
Försäljning	Sebastian Hornborg
Grafisk design	Elizabeth Haidle & Nils Krogell

ANIARA BAND – USA / HOLLAND / FINLAND

Slagverk	Douglas Perkins / Ted Babcock / Juhani Hapuli
Klarinett	Doris J. Hall-Gulati/David Kweksilber/Markku Luuppala
Cello	Thomas Mesa / Hans Woudenberg / Iida Sinivalo
Gitarr	James Moore / Paul van Utrecht / Jarmo Julkunen

FÖR FINLANDS NATIONALOPERA

Scenmästare	Aimo Ruotsalainen
Ljusedare	Vesa Pohjolainen
Biträdande ljusedare	Jukka Niiranen
Ljusedesigner	Jaakko Korkalainen
Kostymservice	Pauliina Ruhanen
Producent	Lauri Pokkinen

RÄTTIGHETER
 Harry Martinsons *Aniara* företräds av ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige).
 Rättigheterna för partituret och librettot förvaltas av kompositören och librettisten.
 Produktionens alla rättigheter ägs av The Crossing och Klockriketeatern.

MARAT/SADE

Mordet på Jean-Paul Marat så som det framställs av patienterna på hospitalet Charenton under ledning av markis de Sade.

Text:	Peter Weiss (1964)
Översättning:	Britt G. Hallqvist (1965)
Originalmusik:	Hans-Martin Majewski (1964)
Regi:	Juha Hurme
Regiassistent:	Meimi Taipale
Visuell planering:	Raisa Kilpeläinen & Kalle Ropponen
Ljudplanering och musiker:	Martin Åkesson & Mirva Tarvainen
Sömmerska:	Elina Riikonen
Grafiker:	Nils Krogell
På scenen:	Carl Alm, Wilhelm Grotenfelt, Jon Henriksen, Paul Holländer, Paul Olin, Alma Pöysti, Matti Raita/ Dan Henriksson, Martina Roos/Cris af Enehielm, Fabian Silén
Producent:	Eeva Bergroth
Kommunikation:	Julia Hovi & Esbo stadsteater
Förlag & rättigheter:	Nordic Drama Corner för Suhrkamp Verlag; för svensk översättning: ALIS
Premiär på svenska:	20.10.2018 på Teaterhuset Universum.
Samproduktion:	Klockriketeatern, Siriusteatern, Teater Mestola
Premiär på finska:	22.3.2019 på Ebo stadsteater (Norrskenshallan)
Produktion 2019:	Klockriketeatern, i samarbete med Esbo stadsteater

PERSONER

Markis de Sade: Paul Olin | Jean Paul Marat: Carl Alm | Simonne Evrard: Martina Roos / Cris af Enehielm | Charlotte Corday: Alma Pöysti | Duperret: Fabian Silén | Jacques Roux: Jon Henriksen/ Matti Raita | De två musikerna: Mirva Tarvainen, Martin Åkesson | Utoparen: Wilhelm Grotenfelt | Coulmier: Paul Holländer | Översköterskan: Dan Henriksson/ Översköterskan: Jon Henriksen

TIDSLINJE | ANIARA – FRAGMENT UR TID OCH RUM

– Se tidigare verksamhetsberättelser för ytterligare uppgifter.

2016

Donald Nally (The Crossing) och Dan Henriksson (Klockrike) planerar projektet på ett idéstadium i månadskiftet juni-juli i USA. Henriksson föreslår Aniara som textmaterial.

2017

Produktionsbeslut fattas stegvis i takt med att den konstnärliga planeringen och finansieringen säkerställs. Under året kommer positiva beslut om projektfinansiering. Det helt avgörande är ett besked från The Pew Center for Arts & Heritage, en av de stora stiftelserna i Pennsylvania, USA.

– Aniara är ett nytt musikverk för kammarkör och skådespelare. Det är ett amerikanskt-finskt samarbetsprojekt, som startat 2016 och siktar på ett uruppförande i juni 2019 i Philadelphia, USA. Det är det största projekt någonsin för de två producerande parterna.

2-4.8 | Planering i Borgå, med dirigent Donald Nally och kompositör Robert Maggio från USA, samt vidtalade konstnärer och Klockrikes övriga personal från Finland.

25.10 | Aniara på Arbis – Seminarium i Helsingfors Ett samtal om tid och rum, om minnet, miljön och Mi-man.

4-11.11 | Philadelphia och Princeton (USA), Dan Henriksen & The Crossings personal

Produktionsplanering, utveckling av libretto och komposition, den första inspelningen av körsatser.

2018

16-20.2 | Planering och workshop i Philadelphia (Presbyterian Church, Chestnut Hill). Första mötet på golvet med hela ensemblen. Från Klockrike deltar Alm, Henriksson, Raita, Silvennoinen.

Juni | Scenografen Joonas Tikkanen besöker spelplatsen CCNH.

Oktober | Projektets trespråkiga hemsida <aniara.crossingchoir.org> lanseras.

4-11.12 | Planering, workshop och en offentlig repetition för drygt 60 inbjudna gäster den 6 december på Christ Church Neighborhood House Theater i Philadelphia. Nästan hela ensemblen & teamet möts för första gången, några sångare har ersättare, pianokomp.

2019
Januari

2 | Librettots slutversion (den 7:e) är klar.

Mars

1 | Slutversionen av hela partituret är klar! sVåren går till instudering i USA (sångarna i USA och skådespelarna i Finland), kostymerna blir färdiga till slut, den visuella och auditiva planeringen slipas.

Juni

2 | Vi kommer in på scenen, Christ Church

Neighborhood House Theater, för att bygga

4 | Repetitionerna inleds på sal i Chestnut Hill – på 4

dagar lägger vi alla scenerier och koreografier

8 | Ensemblen till CCNH. Mellan lördag 8:e och måndag

18:e har vi 15 repetitioner innan vi möter publiken – in-

klusive teknisk tid, akustisk finslipning, kostym, koreo-

grafi, orkester...

18-19 | Gen.rep med publik

20 | Världspremiär!

21-22 | Aniara streamas från Philadelphia

för en publik på ca 8000

20-23 | Fem slusålda föreställningar i

Philadelphia – succé!

Juli

3-4 | Europapremiär, tre slusålda föreställningar i

Haarlem, med Aniara Band Holland – succé!

September

9 | In på Nationaloperan, bygge av läktare

på Almisalens scen

12 | Ensemblen in på scenen, med nytt

Aniara Band Finland

14 | Första publikrepetitionen

16 | Gen.rep, slusålt

17-21 | Finlandspremiär och sex slusålda föreställningar i

Helsingfors – succé!

23 | Våra 21 amerikanska vänner återvänder hem.

2020

Aniara: fragments of time and space lever vidare

både på scenen och som digital version.

En ny version på scenen – med finska Key Ensemble

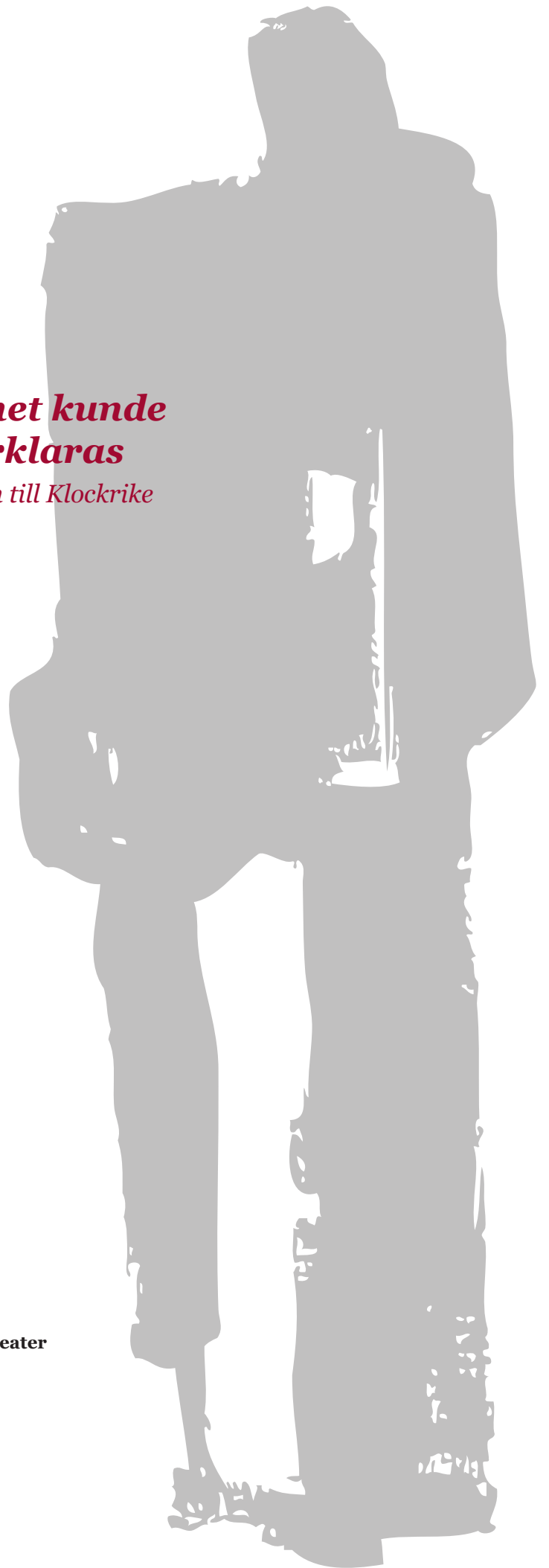
som kör – har premiär i september 2020.

En digital tv-version har premiär under 2020.

”

*Vad som var frihet kunde
aldrig riktigt förklaras*

– Harry Martinson: Vägen till Klockrike

Klockriketeatern - Finlands internationella nomadteater
Postadress: Brobacken 4/2, 06100 Borgå, Finland
BIC: HELSFIHH • IBAN: FI03 4055 7020 0574 37
FO-Nummer • Y-TUNNUS: 1009719-2
klockrike@klockrike.fi | klockrike.fi